

K.K.T.C

Yakın Doğu Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

MEZUNİYET ÇALIŞMASI

1958-1974

KIBRISTA YAŞAYAN CANLI HATIRALAR

HAZIRLAYAN

ELMAZİYE MURAT

960518

DANIŞMAN

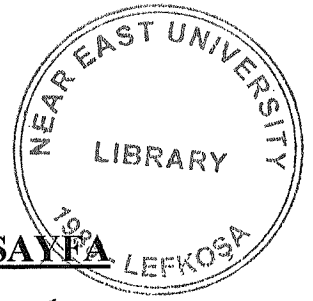
DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

LEFKOŞA

2000

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖNSÖZ	1
GİRİŞ	2
1958 YILI ANILARI	3
RATİP YANGIN	4
1963-64 YILI ANILARI	6
İBRAHİM MOMİN	7
VİJDAN ÖZENALP	10
ELMAZİYE YAMANOĞLU	12
DÜRİYE ASKAL	13
ADİL MERAKLI	14
1966 YILI ANILARI	16
SACİT CANOVA	17
1968 YILI ANILARI	20
NÖVBER KİREŞÇİ	21
1973-74 YILI ANILARI	23
ÇETİN ERDİNÇ	24
OLGUN MURAT	27
İBRAHİM MOMİN	28
AYŞE ERDİNÇ	30
ELMAZİYE YAMANOĞLU	33
NERİMAN MURAT	35
PEMBE VOLKAN	36
ŞAHİS ADLARI DİZİNİ	40
YER ADLARI DİZİNİ	42

ÖNSÖZ

Yıllar boyu Kıbrıs Türk Halkı haklı davasını dünyaya duyurmak uğruna 80 bin şehit verdi .

Bu özgür topraklar da Türk Bayrağı dalgalansın diye seksen bin yiğit toprağa kanını döktü ; bayrak bu kandan renk aldı ; toprak vatan oldu .

Tarih dersi geçmişimizle aramızda bir köprü kurar .Tarih dersi sayesinde bizler , geçmişimiz hakkındaki bilgileri , yaşanan savaşları , kurulan devletleri öğrenebiliriz.

Yakın Doğu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü son sınıf öğrencisi olarak bana verilen "1958-1974 yılları arasında Kıbrıs'ta yaşanan canlı hatıralar" konulu mezuniyet çalışmam bana okul yıllarında tarih dersinde öğrenmiş olduğum geçmişimle ilgili bilgileri , Yaşayan tarih diye nitelendirebileceğim Kıbrıs Türk Halkı'nın anlatımlarıyla pekiştirmeme yardımcı oldu .

Bu tez sayesinde , mevzilerde bir amaç için çarpışan askerler ile sabahlara kadar uyumadan didişen devlet büyükleri arasındaki garip ilişkiyi hissettim .Gerçeklere tamamen aykırı resmi açıklamaları duydum , uluslararası baskı metodlarını ,tehditlerini yaptığım konuşmalarla işittim .Olaylar sırasında birinci derecede yer almış olanlardan , tanıklık etmiş olanlara kadar toplam on üç kişiyle konuştum .Bazıları bilgi verdiler , bazıları sadece şahsi görüşlerini , bazıları değerlendirmelerini anlattılar , bazıları da benim için son derece önemli herhangi küçük bir detayı aydınlatmakla yardımcı oldular . Bilgilerini , kişisel görüş ve değerlendirmelerini benimle paylaştıkları için değerli büyüklerime teşekkür eder en derin saygılarımı sunarım.

Bana yaşamak için ölmenin ne olduğunu öğreten aziz şehitlerimizi saygıyla anıyorum.

Vatanının vatan kalması , Türk'ün başının eğilmemesi için bu topraklarda kahramanca savaşan Kahraman Türk Mücahidine , Kahraman Mehmetçiğe , Kıbrıs Türk Halkına ; başta Cumhurbaşkanımız Sn.Rauf Denktaş'a , dönemin Türkiye Başbakanı Sn. Bülent Ecevit'e ve bu davada emeği geçen tüm devlet , hükümet yetkililerine teşekkürü bir borç bilir şükranlarımı sunarım .

Üniversite eğitimime başladığım ilk günden beri hiçbir desteğini esirgmeden beni bu günlere yetiştiren ve hayatım boyunca örnek alacağım , Yakın Doğu Üniversitesi , Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı Doç. Dr . Bülent Yorulmaz'a ve değerli öğretmenlerime , her zaman yanımda olan aileme ve bu tezi hazırlamamda bana yardımcı olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim .

ELMAZIYE MURAT

GİRİŞ

Kıbrıs ve Kıbrıslı ... Çektikleri ve beklenen çekilecekler ...

Yıllardır Kıbrıs Türk'ünün bitmek bilmez çilesi 1958-1974 yılları arasında depresmiş, sabırların taşması , insan ölümleri ve Kıbrıs'ın bölünmesi ile noktalanmıştır . Ne yazık ki bundan sonra geleceğin neler getireceğini (savaşlar , şehitler , umutsuzluklar) bilememek . Kıbrıs Türk'ünü daha fazla yıpratmaktadır .

Kıbrıs'ta ki İngiliz sömürge yönetimine karşı Rum toplumu tarafından 1 Nisan 1955'de başlatılmış olan adanın Yunanistan'la birleştirilmesine yönelik tedhiş hareketleri gittikçe geniş boyutlar kazanıyordu . İlk defa 1955 yılı ortalarında ortaya atılan adanın Türklerle Rumlar arasında taksim edilmesi fikri , İngiltere hükümetine geçici bir dönem için ilginç gelmiş ve bundan hayli yararlanılmıştı .

İngiliz Muhafazakar milletvekili Walter Elliot , 19 Temmuz 1956 günü Avam Kamarasın da yaptığı bir konuşmada , adanın taksiminin bir çözüm şekli olarak ciddi bir şekilde düşünülmesini önermişti . Fakat bu öneri 1974 yılında , kanlı bir bölünme ile sonuçlanmıştır . Kıbrıs Türk'ünün bu çıkmazında , Türkiye Devleti'nin inkar edilmez yardımı , tek desteği , tek dayanağı idi . Fakat 1958-74 yılları arasında Kıbrıs Türk'ünün çektiği acılar , onları yıllarca etkileyecek ve yarattığı psikolojik bozukluklar , geleceklerine karşı umutsuzca bakmalarını sağlayacaktır .

"Bir toplumu nasıl mahvedersiniz ?" sorusuna verebileceğim tek cevap "SAVAŞ"tır . Savaştan yeni çıkan bir toplumun kendini yenileme çabası ile çektiklerini özümseme çabası birleştiğinde maalesef ortaya çıkan sonuç psikolojik bozukluklar ve umutsuzluklardır .

Bence Kıbrıslı Türk savaşın üzerinden yirmi beş yıl geçmesine rağmen daha yeni yeni toparlanmaya başlamış ne isteyip , ne istemediklerine , neyin doğru , neyin yanlış olduğuna , gelecekte ne beklediklerine ve bugüne kadar neler yaşadıklarına , bunları hak edip hak etmediklerinin kararlarını şimdi vermeye başlamıştır .

Kıbrıs'ın geleceği Kıbrıslı Türk'ün bundan sonraki kendi iradeleri ile verecekleri kararlara bağlıdır . Bence bizim toplumumuz el ele verip savaşların üstesinden nasıl gelmişse , geleceğimiz için de el ele verip herşeyin üstesinden gelecek ve Kıbrıs'ımızı en iyi yerlere getirecektir .

*Dünle beraber gitti cancağızım ,
Ne kadar söz varsa düne ait
Şimdi , yeni şeyler söylemek lazım . (Mevlana)*

ANILARI

1958 YILI

1. Anı

1958 yılının ne önemli olaylarından biri 27-28 Ocak hadiseleri diye bilinen , Türklerin Kıbrıs'ın teslimi için , Lefkoşe Atatürk Meydanından başlayarak Girne Kapısına yaptıkları yürüyüşlerdir . Ben polis mobile diye isimlendirilen komando birliğine katılmıştım . Bu hadiseler sırasında hem erkek hem de kadın olmak üzere pek çok şehit verdik . Dr. Fazıl Küçük polis mobile birliğinin bulunduğu merkezi olan Atolosa Eğitim Merkezine gelir . Merkezin İngiliz polis, müdürü hadiseler sırasında ölen şehitler için çok üzüldüğünü , böyle olmasını istemediğini söyleyip özür diledi .

2. Anı

Daha sonra 1958 Nisan ayında ,bir polis memuru olan kardeşim Mehmet Emin ve arkadaşı Suat Hilmi Rumların çıkardıkları bir isyana karşı gelirken yaralandılar . Kardeşim sol ayağını kaybeder . O zamanlarda Lefkoşe Rum Hastanesine götürülen ağır yaralı Türklere Rum hemşire ve doktorlar sabotaj Düzenleyip , onları bilerek öldürdüler . Ben de, bu olaylardan haberdar olduğum için hastane de yaralı yatan kardeşim için endişelenmekteydim . Fakat kardeşim çok iyi Rumca bildiği ve hemşirelerle dost olduğu için hastaneden sağ salim çıkar . Kardeşim hastanede yattığı sırada, bir çok olaya şahit oluruz . Bir gün , bir Türk iki kurşun yiyerek ağır yaralı olarak hastaneye yatırılır . Genç , kendine gelmeye başladığında ona bir bardak soğuk su içirilerek öldürülür . (Kurşun yarası alan bir hastanın kendine gelmeye başladığında ona su vermek, ölmesine neden olur) . Seruma ihtiyacı olan bir hasta geldiğinde ise , hastaya serum kordonu takılır gibi

yapılıp tam olarak ilacı vücuda vermedikleri için hastaların ölmelerine neden olurlardı . Bu şekilde bir çok Türkün ölmesine neden oldular .

3. Anı

20 Temmuz sabahı babam hayvanlarımızı otlatmak için ovaya gider . Hayvanlarımız Rum tarlasına geçtiği için babam Rumlar tarafından öldürölür . Köyümüzde bunun gibi bir çok olay olmaya başlayınca Türkler Çınarlı Köyünden başka bir Türk Köyüne göç ederler. Daha bir çok insan evlerini yurtlarını terk edip başka köylere akın etmeye başladılar. Köyden kasabaya okula giden bir çok arkadaşımızın önü Rumlar tarafından kesilerek öldürölüp şehit edildiler . Bu yüzden gençlerimiz korktuğu için eğitimlerini yarım bıraktılar . 1958 yılının tek bir tarafı Yunanistan , Türkiye ve İngiltere'nin Kıbrıs sorunu hakkında görüşmeye oturmalarıydı . Bu görüşmelerden sonra antlaşmaları yapılarak Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasına sebep oldu.

RATİP YANGIN (62)
Güzelyurt

YILI ANILARI

1963-64

1960 yılında on yedi yaşında henüz lise ikinci sınıfta iken gönüllü olarak askere yazıldım. Ailemin ilk başlarda bu olaya tepki göstermelerine rağmen , çevremde yaşanan Rum soykırımına engel olabilmek için ben de kendimi bir Kıbrıslı Türk olarak bu olaya adadım ve elimden geldiğince Kıbrıs Türk halkının haklı mücadelesini kanıtlamak için var gücümle çalıştım . Mücahit olarak göreve başladığımda henüz on altı yaşında olmama rağmen belimde tabancamla bir yandan eğitimime devam ediyordum . Rumun Kıbrıslı Türklere karşı tahripkâr eylemleri de bu yıllarda kendini göstermeye başlamış ve onlarca Türk köyüne saldırılar düzenlemeye başlamışlardı . Doğup büyüdüğümüz yer olan Baf Kasabasında da Rumların tahripkâr eylemleri ile sürekli olarak karşı karşıya kalıyorduk . Baf Sancaktarlığında nöbetçi olduğum bir gece yine Rumlar Baf'ta birçok evi yağmalamış ve aralarında teyzemin oğlu Muhittin Yangının da bulunduğu yedi kişiyi önce işkence yaparak sonrada kurşuna dizerek katletmişlerdi. Bu olay Türk halkının Rumlara karşı kinini bir o kadar daha artırmış ve bir arada iç içe yaşadığımız Rum halkına güvenilmeyeceğinin bir kanıtı olmuştu . 1964 yılında Tabur Komutanı olarak terfi aldım ve emrime yirmi yedi asker verildi. 1964 yılında Rumların Türk halkına karşı saldırıları yoğunlaşmıştı . Ben ve yirmi yedi mücahit arkadaşım Baf'ın Mutallo bölgesinde mevzilenmiştik . Gece saat on iki de , silah sesleri duyulmaya başlamıştı . Bu kez , Rumlar ilk olarak yine Baf'ın büyük mahallelerinden olan Ülkü Yurdu'nu kurşunlamaya genç , yaşlı , çocuk , kadın ayrımı yapmadan önlerine çıkan Türkleri kör kurşunlarına hedef yapmaya kimilerini ise kaçırıp esir kamplarına götürüp işkence yapmaya başlamışlardı . Rumların o geceki saldırı düzenleyecekleri ikinci yer ise ben ve yirmi yedi arkadaşımın mevzilendiği Mutallo Bölgesi idi . Saat üç de ,

Rumların kör kurşunlarının hedefi bizdik . Rumlar bize ilk olarak silahları ile saldırmaya başlamışlardı. Tıpkı bir yağmur gibi Rumun kurşunları üzerimize yağıyordu . Tabi ki bizler de onlara , kimi tabancasıyla , kimi kendi evinden getirdiği av tüfeğiyle ve bir çoğu ise Baf Sancaktarlığı tarafından üzerlerine hibe edilen A-4 tüfeklerle karşılık verdik . Rumlarla aramızda sadece bir yol vardı . Yolun bir tarafında onlar , diğer tarafında ise , mermileri hızla tükenmekte olan bizler vardık . Ben ve arkadaşlarım , Rumların kurşunlarına karşılık verirken gözü dönmüş bir Rumun silahının namlusundan çıkan kurşun bir arkadaşımızın omzuna saplanmıştı . Fakat gözü Türk kanı akıtma hırsıyla bürünmüş cani Rumlar bu kez bir Mücahit arkadaşımın şehit olmasına ve yedi mücahit arkadaşımın yaralanmasına neden olan havan toplarıyla mevzilerimize saldırmaya başladılar . Gün yavaş yavaş ağarmaya başlamış ve Baf Camiinden yükselen ezan sesi ile , kalbimizin bir kez daha özgür topraklarda yaşama arzusuyla dolduğu o saatlerde , mevziimize bir havan topu isabet etmişti . Yirmi yedi mücahit arkadaşımdan yedisi vücutlarına isabet eden havan topu parçalarıyla yaralanmıştı . Fakat şu an bile gözlerimin önünden bir türlü gitmeyen İhsan Kemal isimli mücahit arkadaşımın göğsüne saplanan havan topu parçasıyla , yaralanıp kollarımda şehit olmasıydı . Güneş doğmuş etraf aydınlanmış ve Nihayet kalpleri Türk düşmanlığı ile dolu Rumlar geri çekilmişlerdi . Baf Sancaktarlığından gelen ambulanslarla yaralı arkadaşlarımız Kızılhaççın çadır Hastahanelerinde tedavi edilmek üzere mevzilerden taşınmış , ben ve diğer on dokuz arkadaşım kollarımızda şehit olan İhsan Kemal arkadaşımızın cesedini ailesine teslim etmek için cehennemi andıran o yerden geriye bile dönüp bakmadan ayrılmıştık . Şehit İhsan Kemalın evine vardığımızda ailesinin feryatları beni gerçekten derinden

yaralamıştı ve gözyaşlarına boğulmamıza neden olmuştu . Bunun ardından Rumlar yine rahat durmayarak çirkin saldırılarına devam ettiler . Rumların bu seferki çirkin saldırılarının kurbanları biri üç yaşında diğeri ise altı yaşında iki kardeşti . Bu çirkin saldırılar 20 Temmuz 1794 yılına kadar devam eder . Kahraman Türk ordusu adaya ayak basar basmaz , gözü dönmüş Rumlar korkularını yenemez ve soykırımlarına son vermeye başlarlar .

İBRAHİM MOMİN (54)
Güzelyurt

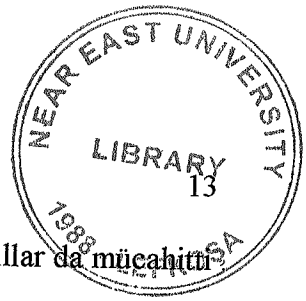
İskeleyle bağı Tuzla Köyünde otuyordum . Kocam Kemal Mustafa İngiliz üslerinde Milli İdari Polisi idi . Yirmi dört yaşında dört çocuk annesi idim . Tuzla Köyünde Rumlar ve Türkler birlikte yaşıyorduk . Bir gün evimde komşularla otururken köyümüzde oturan bir Rum kadını bizlerin deyişiyile Cira , yabancı Rumların köye gelip Türklere saldıracaklarını haber verir . Kısa bir süre sonra silah sesleri duymaya başlarız . Bunun ardından Türk Komisere yardımcısı köyde bulunan bütün Türkleri sığınmak için evlerine gönderir . Türkler evlerine toplu halde girerken Rumlar ateş açar . Köyümüz de öğretmenlik yapan bir Türk genci , gözlerimizin önünde vurularak ölür . Otuz beş gün bu evde toplu olarak kapalı kalırız . Açlık ve sefalet çekeriz . Bu otuz beş gün esnasında yemeğimiz çorba ve haşlanmış patatesti . Havalarda çok soğuk olduğu için tüm kadın ve çocuklar ısınmak için birbirimize sarılırdık . Eğer Rumlar , kaldığımız bu eve saldırırlarsa esir düşmemek için elimizde olan bombayı patlatacak kendimizi öldürecektik . Otuz günün sonunda , Rum polisi arabanın içinde mikrofonla gezerek anlaşma olduğunu duyurdu . Hepimiz sevinçten birbirimize sarılıp öpüşmeye başladık . Antlaşma olduğunu düşünerek herkes komiser yardımcısının evinden çıkıp evlerimize geri döndük . Aslında savaş hala daha devam etmekteydi . Bunun ardından Akdoğan Köyüne göç ettik . Kocam , İngiliz üslerinde çalıştığı için Dikellia'ya gidip geliyordu . Bir gün , Bandagilis adlı zengin bir Rumun tek oğlu Magosa Kalesi'ne girmeye çalışırken Türk askerleri tarafından öldürölür . Bunun üzerine bir gurup Rum , Bandagilis'e gidip oğlunun canı için kaç tane Türk kafası istediğini sorarlar . Bandagilis "Tüm Türkleri öldürseniz bile oğlum geri gelmez" diye cevap verir . Bu cevaba kızan Rumlar rahat duramaz ve on iki polisi esir alırlar . On iki kişi arasında kocam da vardır . Akdoğan

köyünde elektrik ve televizyon yoktu . Esir düşenler hakkında ki bilgileri gazetelerden takip ediyorduk . Gazeteler , esir düşenlerin ne kendilerinden ne de cesetlerinden haber alınamadığını yazıyordu . Bugüne kadar kocamdan haber alamadım . Kocamın esir düşmesinin üzerinden bir ay bile geçmeden oğlumu traktör bastı , üç çocukla perişan oldum ve annemin yanına taşındım .

VİJDAN ÖZENALP (60)
Güzelyurt

1963 yılında yedi yaşında idim . Civiya Köyünde oturuyorduk . Babamın hayvanları ve kahvesi vardı . Civiya Köyünde Türkler ve Rumlar birlikte yaşıyorduk . Savaşın çıkacağını haber alınca kardeşim ,annem ve babamla birlikte Türk köyü olan Kandu'ya göç ettik . Annem kızkardeşinin doğumu yaklaştığı için üç kardeşimi yanına alıp Malya Köyü'ne gitti . Bu köyde oturan erkek kardeşini ve karısını yataklarında uyurken süngüleyip öldürdüler . Annem korkusundan bizim yanımıza gelemedi . Havalarda çok soğuk olduğu için , babam evde mangalın içinde ateş yaktı . Ateşin dumanından hepimiz zehirlendik . Asker olan ağabeyim eve döndüğünde hepimiz baygın durumda idik . Ağabeyim telaş içinde köyün doktoruna haber verip bizi kurtarır . Savaş yavaş yavaş durulmaya başlar ve annem kardeşlerimi de yanına alarak yanımıza gelir . Hep birlikte eski köyümüz olan Civiya'ya geri döndük .

ELMAZİYE YAMANOĞLU (47)
Güzelyurt

1963 yılında otuz yedi yaşında dört çocuk annesi idim . Kocam o yıllar da mücahitler
Malya Köyünde oturuyorduk . Malyalıların cimri insanlar olduklarını söylerler
fakat ben cimri olmamakla birlikte çok bonkör bir insanım . Malya Köyünde Türkler
ve Rumlar birlikte yaşıyorduk . Tüm Rumların kötü olduğunu söyleyemem . Çünkü
Türklerde de olduğu gibi her insanın iyisi de olur kötüsü de olur . Rumlara kötü ,
Türlere iyi demek doğru olmaz . Hiçbir savaş bir günde çıkmaz . İlk önce halka bir
tedirginlik başlar , kulaktan kulağa laflar söylenir , böylece herkes kendini ailesini
korumak için tedbirler alır . Bizde savaş çıktığı , Rumlar köyümüze baskın
düzenlediği zaman köyde ki türkler bir araya gelerek okullara sığındık . Okul
saklanmak için en güvenilir yerdı . Çünkü savaşın da kendine göre kuralları vardı .
Okullara , camilere ve hastahanelere ateş edilmezdi . Saklandığımız okulun
üzerinden uçak , helikopter sesleri duyunca Türkiye'nin gelip bizleri kurtaracağını
düşünerek sevinmiştik . Fakat bu uçaklara mevki sahibi insanlar bindirilerek
Türkiye'ye kaçırılıyordu . Kuzeye göç edebilmek için yine paraya ihtiyacımız vardı .
Güvenli bir şekilde kuzeye geçebilmek için Rum şöferlere yüklü miktarda para
vermemiz gerekiyordu . Savaş sırasında bile paranın gücü hissedilebiliyordu . Biz
çoğumuz fakir olduğumuz için aile dostumuz olan Bekir Bey bize yardım edip bizi
kuzeye geçirmişti . Bu olayların üzerinden uzun yıllar geçmesine rağmen Bekir
Bey'in bu iyiliğini unutamam ve ona minnet borçluyum .

Yıl 1964 . Alevkaya ve Değirmenlik güzergahında telefon hatları geçmekteydi . Köyde ki Sancak Komutanı ile bir gün birlikte bir toplantı yaptık . “Komutanım şu geçen telefon tellerine bir kablo bağlasak , Rumların bütün istihbaratlarını öğrenmiş oluruz” dedim . Komutan bana “Adil sen bunları nereden biliyorsun” dedi . Bir gün rüzgardan telefon telleri kopmuştu , ben bölgede çobancılık yaparken diğer yandan da askeriye'nin istihbaratını idare ediyordum . O gün Rumların telefon tellerini bir birine bağlayıp karşılıklı konuştuklarını gördüm . Alevkayasında Yunan Alayı bulunmaktaydı . Yunan alayının bütün haberleşmesinin bu hatlardan olduğunu tespit ettim. Rumların hangi Türk köyüne ve kasabasına taarruz edeceklerini önceden öğrenmek fırsatını yakalamıştık . Hava kararınca komutan ile birlikte telefon hatlarının geçtiği bölgeyi izledik . En uygun olan bölgeyi tespit etmek için on beş gün boyunca çalıştık . Sonunda telefon hatlarının , çok yüksek bir ağacın yanından geçtiğini gördük . Sancaktar ile birlikte önceden tedarik ettiğimiz telefon telleri ile bölgeye gittik . Ağaca çıktık ve telleri bir birine bağladık . Telefon telini ağacın dalının arkasından aşağıya indirdik . Toprağı kazarak beş yüz metre uzaklıkta bulunan bir mağaraya ulaştırdık . Bu olaydan sonra görevime resmen başlamış oldum . Devamlı olarak Rumların Türkler konusunda neler yapacaklarını önceden öğrenmeye ve tedbirler almaya başladık . Bunu yaparken ölümü göze almıştık . Çünkü yakalanmış olsak ucunda ölüm vardı . “Vatanım ve ülkem için bu canım feda olsun” dedim ve bu işe soyundum . Bu olayların devamında Geçitkale (Köfünye) köyüne Rumların taarruz edecekleri günü ve saati önceden öğrendik . Gerekli tedbir ve hazırlıkları alarak Rumların planlarını alt üst etmiştik . Rumlar bu istihbaratı kendi içlerinden bir casus tarafından ihbar edildiklerini sanıyorlardı . Bu süreç devam

ederken , bir gün hatalı bir bağlantı sonucu teller kısa devre yaparak Rumların hatları kontrol etmesine neden oldu . Rumlar yerimizi tespit ettikten sonra ortaya ıktı . Canımızı zor kurtararak bölgeden ayrılmak zorunda kaldık .

ADİL MERAKLI (66)
Lefkoęa

ANILARI

1966 YILI

Gazi Baf Sancağın da dokuz yıl on ay , Destek Bölüğü Havan Takım Komutanı olarak görev yaptım . Bu uzun zaman zarfında başımdan birçok acı ve tatlı olay geçmiştir . Hiç unutamadığım anılarımdan bazılarını sizlerle paylaşacak olmam bana hem gurur , hem de mutluluk verecektir . Yıl 1964 . Henüz on altı yaşındayken hem okula devam ediyor hem de mücahitlik görevimi sivil olarak yapıyordum . Benden yaşça büyük ve tecrübeli ağabeylerim ile haftada üç gece sivil gözetleme nöbetlerine gidiyordum . Nöbet saatlerimiz akşam yediden , sabah altıya kadar sürüyordu ve ben öğrenci olduğum için saat sekiz de okula gidip derslerimi takip ediyordum . Öğretmenlerimiz de bizim durumumuzu bildiği için bize daha hoşgörölü davranıyorlardı . Gece nöbetleri sırasında benden yaşça büyük olanlar gece yarısı Rum Bölgesine inip gizlice Rumların evlerinden tavuk çalarak getiriyorlar ve bizler de onları yiyorduk . Bir gece ben de dahil on iki kişi Baf Kasabasına çok yakın Laraga Köyüne eğitim mahiyetinde bir sızma harekatı gerçekleştirdik . Köyün kilisesinin geniş avlusuna girdik ve orada avlunun tam orta yerine taşlarla büyük bir ay yıldız çizdik . Rumlara görünmeden tekrar Türk bölgesine geri döndük . Rum Köyünde ki panik ve öfke görölmeye değerdı . 1966 yılında Baf Sancağına Türkiye'den gelen Aykut Kod adlı bir subay on altı kişilik bir gerilla takımı kurdu . Ben de bu gerilla ordusuna dahildim ve gece gündüz demeden eğitim görüyorduk . Bizi o kadar iyi ve disiplinli eğitmişti ki her türlü araziye uyum sağlayabiliyor ve her türlü silahı kullanabiliyorduk . Aykut Astsubayla göreve ilk kez çıkış tarihimiz Kasım 1966 gecesi oldu . Bize görev yapmaya hazır olduğumuzu ve ilk sınavı o gece vereceğimizi söyledi . Hedefimiz Rum Şarap Fabrikasına sızmak ve bir bölümünü tahrip etmektı . Fabrikaya ulaşmak çok zor ve tehlikeliydi . Çünkü Fabrika deniz

kenarında ve iki Rum Milli Muhafız Ordusu Kampının ortasındaydı . Rüzgarlı bir geceydi ve çok hafif bir şekilde yağmur çiseliyordu . Bu bize büyük bir avantaj sağlayacaktı . Sızma hareketi gece yarısını biraz geçince başladı . Öncelikle deniz sahilini kullanarak birinci Rum kampını geçtik ve iki arkadaşımızı dönüşümüzü güvenceye alabilmek için orada bıraktık . Rum taverna ve otelinin yanında ana yol bulunmaktaydı . Ana yolun iki yanında iki nöbetçi daha bırakarak , Fabrikanın kazan dairesine girdik . Fabrika'da iki Rum nöbetçi vardı . İkisi de ön kapıda duruyordu . Ben geri dönüş yolunu iyi bildiğim için fabrikanın alt kısmında , altı arkadaşımınla birlikte görevlendirildim . Diğer dört arkadaşım tahrip kalıplarını yerleştirmek için kazan dairesine çıktılar ve yaklaşık yirmi dakika içerisinde tüm işlemleri tamamlayıp geri döndüler . Patlamanın gerçekleşmesi bizim elimizde idi . Geri dönüş hazırlıklarına başladık . İlk olarak fitili ateşledik ve süratli bir şekilde oradan uzaklaştık . Fitilin tükenme süresi altı dakika idi ve bizlerin Rum kampına ulaşmamız için yeterince süre vardı . Her şey planladığımız gibi olmuştu . Gecenin sessizliği büyük bir patlama sesiyle bozuldu . Her iki Rum kampında da , patlamanın hemen ardından sirenler çalmaya başladı ve büyük bir hareketlilik başladı . Rum askerleri ve nöbetçileri patlamanın olduğu bölgeye doğru panik içinde koşarken , biz de Türk Bölgesine doğru çok çabuk ve sessiz hareketlerle oradan uzaklaşmaya başladık . Patlamanın üzerinden on dakika geçtikten sonra , Rum kamplarında yaşanan panik kendini korkuya ve karamsarlığa bıraktı . Bu olayın hemen ardından Rumlar projektörlerini Türk bölgesine doğru çevirdiler ve birkaç el havaya ateş açtılar . Sabah saat dört otuzda görevimizi yerine getirmenin gururuyla biraz ıslak, birazda titreyerek ilk Türk mevzisine ulaştık . Orada sayım yaptık . Tüm ekip

buluşma noktasına sağ salim dönmüştü . Saat beşte karargaha geri döndük . Komutanımız Aykut Bey bize “bu gece sizlerle gurur duydum” dedi , hepimizi kucakladı ve tek tek herkesi anlından öptü . Bu olayı unutamamamın nedeni , buna benzer olayları her zaman filmlerde hayretle izlemem ve inanmamam , ama yine o filmlerdeki olaylara benzer bir başka olayı benim canlı olarak yaşamamdı . Bu olayın ardından yedi ay geçtikten sonra , Milli Mücadele uğruna ailemden ilk şehidi verdim . Şehit olan kişinin özlemini , üzüntüsünü ve sevgisini halen içimde taşıyorum . Çünkü Şehit olan benim babam Mehmet Canova idi .

SACİT CANOVA (51)
Güzelyurt

ANILARI

1968 YILI

1968 yılında Lefkoşe Kız Lisesinde yatılı olarak kalıyordum . Gece saat birde silah sesleri ile uyandık . Rumlar yatakhaneinin alt kısmındaki dükkanların camlarına ateş ediyorlardı . Yatakhaneinde görevli iki öğretmenimiz hemen bize yatakların altına girmemizi söylediler . Neye uğradığımızı şaşırmiştık . Her sabah saat dokuzda merkez binaya kahvaltıya , oradan da dersliklerimize çıkıyorduk . Fakat o geceden sonra yatakhanelerde rehin kaldık . Birkaç gün sonra ortalık yatışınca duvar diplerinden sessiz ve sıralı bir şekilde merkez binaya giderek derslere girmeye başladık . Yine böyle bir günde Rumlar bize ateş açtı . Bir kurşun kulağımın yanından geçerek bir arkadaşımın bacağından yaralanmasına sebep oldu . Üç hafta kadar ana koğuşta mahsur kaldık . Orada yatıp kalkıyor , derslerimize orada devam ediyorduk . Erkek Lisesinde ki öğrenciler Rum yiyecek deposundaki yiyecekleri çalarak bize getiriyorlardı . Bizler de bu yiyecekleri pişirip mücahitlere dağıtıyorduk . Yaklaşık on beş gün sonra erkek öğrenciler ve Rum askerleri arasında çok kötü bir çarpışma çıktı . Çok samimi olduğum iki arkadaşım bu çatışma sırasında şehit oldular . Yine bu çatışmada Erkek Lisesi Kaptanı Özkan , kolundan yaralanarak bizlerin bulunduğu merkez binaya getirildi . Kurşun kolunu sıyırıp geçmişti . Öğretmenlerimizin yardımıyla Özkan'ın kolundaki yarayı temizleyip sardık . Bir iki hafta Özkan bizimle birlikte kaldı . Bu zaman zarfında Kız Lisesinin Kaptanı olan yakın arkadaşlarımdan Ege ile Özkan arasında gönülden bir bağlılık kuruldu . Daha sonra da bu iki genç , savaş ortamında başlayan aşklarını kuzeye geçince evlenerek sağlamlaştırdılar . On beş gün sonra tüm öğrencileri ailelerinin yanına gönderdiler . Ben Evdim Köyü'ne ailemin yanına gittim . Okuldan ayrılmadan önce Müdüre

Hanım bize “size , ne zaman okula döneceğinizi haber veririz” dedi . Köye dönmemin üzerinden uzun süre geçmesine rağmen okuldan bir haber alamadık .

Bir gün evimize bir mektup geldi . Bu mektup Lefkoşe Türk Lisesi’nin Müdüresi’nden geliyordu . Mektup da , okulun açılmayacağından ve benim en yakın okula gidip kaydımı yaptırmam gerektiğinden söz ediyordu . Ben de 19 Mayıs Lisesi’ne kaydımı yaptırdım . Okula otobüsle gidip geliyordum . Rumlar her gün bizi barikatlarda indirip yokluyorlar ve sorguya çekiyorlardı . Bu olaylardan sonra köyler ve kasabalar Rum ve Türk bölgesi olarak ikiye ayrıldı . Daha önceleri çok yakın olduğumuz Rumlarla konuşmamaya başlamıştık. Bunun sebebi ise iki halkın birbirine olan güveninin kalmamasıydı . 1968 yılında nişan oldum . Bir gece nişanlım hastalanınca , onu hastahaneye kaldırdık . Nişanlımın yanına yaralı ve şok geçiren bir adamı getirdiler . O gece Köfün Köyü’nde Rumlar köyü basmış , insanlara işkence yapıp öldürmüşlerdi . Adam kendine gelmeye başlayınca Ayşe ismini sayıklamaya başladı . Bize gözyaşları içinde , yeni doğum yapmış karısını ve çocuğunu gözlerinin önünde şişlediklerini anlattı . Bir hafta sonra doktordan nişanlımın kan kanseri olduğunu öğrendim .

NÖVBER KİREŞÇİ (51)

Güzelyurt

1973-1974 YILI

ANILARI

Günlerden Cumartesi , saat on iki sularında , Baf Kasabası'nın askeri kulübesinde nöbet tuttuğum esnada arkadaşım ile sohbet ediyordum . Elli metre ileride Rum nöbetçiler vardı . Rum askerleriyle karşılıklı söz düellosuna girdik . Rum nöbetçi bize Rumca küfürler yağdırmaya başladı . Bir anda Rum askeri silahını bize doğru yöneltti . Biraz daha onlara yaklaşırsak bize ateş edeceklerini söylediler ve hemen ardından silahlarını konuşurmaya başladılar . Benim elimde ki silah Atatürk'ten kalma bir sitendi , elimdeki bu silahla Rumlara karşılık vermeye başladım . Üç el ateş ettikten sonra dördüncü mermi silahın içinde patladı . O silahı bırakıp Bren tipi başka bir silah aldım kulübeye döndüm . Geri döndüğümde Rum askeri bize elinde ki havan topu ile ateş etmeye başladı . Gelen takviye ekiple Rum askerini devreden çıkarttık . Hava iyice kararmaya başlamıştı. Ben ve nöbetçi arkadaşım önümüzde bulunan varillerin içerisine taş koyarak saklanmak için kendimize mevzi yaptık . Çok yorulmuştuk ve arkadaşım ile bir sigara içelim derken , Rumlar bu sefer bize uçaksavar ile saldırmaya başladı . Yarım saat Rumun saldırısına karşılık veremeden maruz kaldık . Bunun hemen ardından Rumlar yine bize havan topu ile saldırmaya başladılar ve ben iki yerimden yara aldım . Rum saldırıları bir ara kesildi ve İngiliz Komiser yanımıza geldi . Bize teslim olmamızı yoksa Rumun bizi öldüreceğini söyledi . Tüm köy halkı olarak ilk başlar da bu teklife karşı çıktık . İngiliz komiser mikrofonla anonslarına devam etti . Rumun havan topu ile saldırıları sıklaştıkça devam ediyordu . Bunun üzerine silahlarımızı bırakarak İngilizlere teslim olduk . Bunu fırsat bilen Rumlar Baf Bölgesine girerek katliam yaptılar . İngilizler Türk halkına sizleri biz koruyacağız diyerek güvence verdiler.

Bir gün kahvede arkadaşlarla sohbet ederken Rumlar silahlarla gelip bizlere Türk mevzilerinin yerini sorar . Bizler de Rumlara ne mevzilerimizin ne de silahlarımızın kaldığını hepsinin kendileri tarafından yok edildiğini söyleriz . Rumlar bize inanıp oradan uzaklaşırlar . Ertesi gün tüm erkekler evlerinden Rum askerlerince toplatıldı . Rumlar bizleri bir ileri iki geri yürütüp bizlerle alay ediyor silahlarının arka kısmı ile bizlere vuruyorlardı . Rum Komutanı , Köyde ki bütün hayvan leşlerini bize toplatıp Kız Lisesinin bahçesinde derin çukurlar kazdırarak gömdürttü . Günlerimiz Rum komutanların emirlerini yerine getirmekle geçerken üç arkadaşım ile beraber Rum komutanından izin alarak köyümüze gitmek için yola çıktık . Köye dağ yolundan giderken Avroture İngiliz Üstlerine geldik . Burada dokuz gün yarı aç yarı tok kaldık . Dokuz günün sonunda oradan ayrılıp anayola çıktım .Bir Rum yolcu otobüsüne binip Limasol'a geldim . Yolculuk sırasında Rumlar bana Osmanlı olup olmadığını sordu . Ben de Rum olduğumu söyledim . Onlara Lefkoşe Rum Hastahanesine gideceğimi söyledim . Rumlar benden şüphelenmişlerdi ve Rum barikatına gelince benim Türk olabileceğimi Rum nöbetçiye söylediler . Bunun üzerine nöbetçi de otobüste kimlik kontrolü yapılacağını söyleyerek hepimizi otobüsten indirdi . Öncelikle Rum nöbetçi üzerimizi aradı . Daha sonra ise kimliklerimizi çıkartmamızı istedi ve sıra ile kimlikler Kontrol etmeye başladı . Sıra bana gelince göçmen olduğumu ve Türkler tarafından kimliğime el konulduğunu söyledim . Rum nöbetçi ilk başlarda bana inanmadı ve beni sorguya çekti . Gözümü korkutarak ağızımdan laf almaya çalıştı fakat ben ısrarla Rum olduğumu , Türkler

tarafından yaralandığımı ve Lefkoşe Rum Hastanesine tedavi olmak için gitmek istediğimi söyledim ve Rum nöbetçiyi ikna edip tekrardan otobüsle Lefkoşe'ye geldim . Lefkoşe'ye gelir gelmez taksi tutarak Ledra Palac'a gittim . Birkaç sınır kapısından geçmeye çalıştım fakat başaramadım . Son denememde Rum nöbetçi tarafından yakalandım . Rum nöbetçi beni karargaha götürdü , orada beni soru yağmuruna tuttular ve oranın yasak bölge olduğundan bahsettiler. Ben oranın yasak bölge olduğundan haberim olmadığını söyledim . Bunun üzerine beni serbest baktılar ve tekrar Ledra Palac'a geri döndüm . Tam o sırada esir değişimi olduğunu gördüm ve bunu fırsat bilerek Rum barikatına doğru yürüdüm . Oradaki Rum askerini ikna ederek Kuzey Kıbrıs'a geçtim .

ÇETİN ERDİNÇ (52)
Güselyurt

20 Temmuz sabahı Türkiye askeri adaya çıkarma yapınca Rum askerleri Türk Bölgesini kuşatmaya başladılar . Polemitya Köyü'nde çatışmalar sırasında Rumlara esir düştük . Bizi top sahasına götürdüler . Sahada komutanımızı ve bir kaç mücahit arkadaşımızı öldürdüler . Limasol'da esir kampına götürdüler . Esir kampında her odada on beş yirmi kişi kalıyorduk . Bir gün rum askeri Polemityalı Olgun , silah sakladı diye bir haber geldi . Benim kaldığım odada da benden başka bir Olgun daha vardı . İkimizi de Polemitya'ya götürüp silahların yerini göstermemizi istediler . Tabi ki silahların yerini göstermemiz için bize işkenceler yaptılar . Arkadaşım gerçekten silah saklamıştı . Bu eziyetlere dayanamayıp silahların yerini gösterdi . Daha sonra bana döndüler . Silahların yerini göstermemi yoksa beni öldüreceklerini söylediler . Fakat ben çok iyi Rumca bilmediğim için onlara cevap veremiyordum . Silah saklamadığımı söyleyemiyordum . Rumlar sustuğumu sanarak silahları üstüme çevirmişlerdi . Yanımdaki arkadaş iyi Rumca bildiği için benim önüme geçerek "Olgunu vurmayın beni vurun" dedi . Benim bir suçumun olmadığını söyledi . Onlara yalvardı . Silahları kendisinin sakladığını haykırıyordu . Arkadaşım , benim daha yeni doğan oğlumu bile görmediğimi söyleyerek ağlamaya başlamıştı . Rumlarda nasıl olduysa insafa geldiler ve bizi öldürmekten vazgeçtiler . Beni ve arkadaşımı esir kampıma geri götürdüler . Türk tarafında ki Rum esirlerle bizi takas ettiler . Böylece bizde Kuzey Kıbrıs'a geçtik . Fakat halen daha yaşamış olduğum bu olayları unutamayıp izlerini taşımaktayım .

Şu anda Güzelyurt'da bulunan Atatürk Büstünü , Magosa Limanından , 1973 yılında Baf'a , Baf Sancaktarı Saadettin Bey'in emriyle , arkadaşım Orhan Menteş'le birlikte , bin bir zorlukları aşarak getirdik . Nöbet noktalarını teftiş ettiğim bir sıra da Baf Sancaktarı Saadettin Bey beni yanına çağırttı . Yanına gittiğimde bana “ Bak İbrahim elimizde çok önemli bir iş var ve bu iş için güvenilir ağzı sıkı birine ihtiyacım var . Ben de bu iş için seni uygun gördüm” dedi . Bana yapacağım işin ne olduğunu anlattığında ise bu önemli görevi hiç düşünmeden kabul ettim . Saadettin Bey'in benden yapmamı istediği iş Baf halkının , mücahitlerin aralarında topladıkları paralarla , Türkiye'de yaptırdıkları Atatürk Büstünü Magosa limanından alıp bafa getirmemdi . O zamanlar Magosa da Türkler , sadece surlar içinde yaşıyorlardı . Babam manavdı ve Ford marka bir vanı vardı . Arkadaşım Orhan Menteş'le birlikte babamın vanını alarak Magosaya doğru yola çıktık . Magosa Limanına vardığımızda , orada bizi Liman İkinci Müdürü Kamuran Bey karşıladı . Biz Kamuran Bey'le sohbet ederken , oradaki görevliler de büstü arabaya yüklüyorlardı . Kamuran Bey , biz oradan ayrılmadan önce , liman çıkışında rum nöbetçilerinin bizi durdurmak isteyebilecekleri yönünde uyardı . Fakat bizim bu uyarılara kulak asmadan , oradan uzaklaşmamızı tembih etti . Görevliler büstü araca yüklediler ve biz yola çıktık . Liman çıkışında Rum nöbetçileri bize dur ikazı yaptı . Biz Kamuran Beyin uyarılarını dikkate alarak , rumların uyarılarına kulak asmadık ve kapıdan hızla çıktık . Rum nöbetçiler arkamızdan araca ateş açtılar . Bunun üzerine Magosa Sancaktarlığına gitmek için surlar içine girdik . Surların girişinde , büst araca dik olarak yerleştirildiği için , Atatürk'ün ileriye gösteren elinin iki parmağı surlara sürtünüp derin bir iz bırakarak orayı geçtik . Magosa Sancaktarlığı şu anda Magosa

Petek Pastanesinin olduğu yerde idi . Sancaktarlığa vardığımızda arabaya ve büste el konuldu . Orada bize “size ne zaman emir verilirse o zaman yola çıkacaksınız” diye Magosa Sancaktarı tarafından emir verildi .Saat epeyce geç olmuştu ve herkes uyumak için yatakhaneye gitmişti . Orada sadece kapıdaki nöbetçi vardı . Ben o gece orada kalmak istemiyordum . Bunu Orhan’a söylediğim de “deli mi oldun ?” diye ilk başta karşı çıktı . Onu ikna ettim ve kapıdaki nöbetçiye arabanın aküsünün arızalı olduğunu sabah emir verilirse arabayı çalıştırmakta zorluk çekebileceğimizi , bize yardım eder ve arabayı itersek şimdi çalıştırabileceğimizi , emir verildiğinde ise zorlanmadan arabanın çalışacağını söyledim . Nöbetçi bu öneriyi kabul etti ve bize yardımcı olacağını söyledi . Ben şoför koltuğuna oturdum. Orhan Menteş arabanın yan kısmına nöbetçi ise arka kısmına geçti ve arabayı itmeye başladı . Nizamiye kapısına yaklaştığımızda ben arabayı çalıştırdım , araba çalışmaya başlayınca hemen Orhan Menteş kapıyı açarak arabaya bindi ve hızla oradan uzaklaştık . Nöbetçi arkamızdan iki el ateş etti ama biz çoktan surlardan çıkıp rum bölgesine geçmiştik . Yollar bomboştu ve etrafta kimse yoktu . Baf’a gidebilmek için Larnaka yolunu takip ettik ve saat on iki olmuştu . Magosadan Baf’a kadar hiç Türk köyü yoktu . Sabah saat altı buçukta Baf’a vardık . Baf Sancaktarlığına vardığımızda büstü getirdiğimizi öğrenen halk oraya toplanmıştı . Sancaktar Saadettin Bey beni odasına çağırdı öncelikle beni büstü Baf’a ulaştırabildiğim için tebrik etti . Ama ben emre karşı gelmişim . Saadettin Bey , emre karşı geldiğim için görevi gereği beni cezalandırmak zorundaydı . Bana ceza olarak üç gün hapis verildi . Bunun yanında büstü kazasız belasız teslim ettiğim için beş Kıbrıs Lirası ile mükâfatlandırıldım .

Cumartesi sabah dört sırasında bahçeyi sulamak için bahçeye gittik. Rum bize su motorunu çalıştırdı. Bahçeyi sulamaya başladık. Eniştem ,ben ,ablam gökyüzünde iki jet uçağı göründü Beş Parmak Dağlar'ına ilerlediler. Dağı dolaştılar ,arkadan gelen uçak bombaları atmaya başladı. Yanımızda radyo olmadığı için neler olduğunu anlayamadık. Eniştem neler olduğunu anlamak için köye indi. Eniştem yanımızdan ayrılınca en az yüz tane helikopter başımızın üstünde dönmeye başladılar. Su motorunun sahibi rumdu . Ona su motorunu söndürmesini söyledik. Rum savaş çıkacağını anlamıştı. İki oğlu askerde olduğu için ağlamaya başladı. Eniştem geldi bizi bahçeden alıp eve döndük. Rumlar tüm köy halkını alarak büyük bir dereye götürdüler. Derede kadınları çocukları bir tarafa erkekleri bir tarafa ayırdılar. Rum bizi teslim almadan bir çok köylü ormandan kaçarak köyü terk etmişti . Rumların amacı hepimizi derenin içinde kurşuna dizmekti. O anda Yunanlı bir Subay geldi, hepimize evimize gitmemizi söyledi. Dağınp evlerimize gittik . Yunanlı Subay köyden ayrılırkenden , Rum askerleri bizi tekrar toplayıp kamyonlara bindirerek köy okulunun avlusuna indirdiler. Dozerler okulun avlusuna derin çukurlar açtılar. Amaçları bizi diri diri topraklara gömmekti. Bizi kamyonlara bindirecekleri sırada daha önce köyden ayrılan bir Rum geri döndü ve “bunlar suçsuz evlerine gönderin” dedi . Bizleri geri gönderdiler. Elektrik direkleri ile aynı boyda uçaklar geçmeye başlar. Rumlar piyadelerle karşı koydular. Bunu fırsat bilerek kaçabilen kaçtı. Bizde komşumuzun evine gittik, o akşam orada kaldık . Saat dokuz da evlere baskın yaptılar, bizi tekrar topladılar. Türk kahve hanesine götürdüler, üzerine Türk Bayrağı diktiler. Amaçları , Türk uçaklarının bombalarından kurtulmaktı. Beş gün beş gece *bizi kahvehanede tuttular. Altıncı gece bizi evlerimize gönderdiler. İki tane rum*

asker eve gelip , eniştemin 1963 döneminde T.M.T’de görev yaptığını biliyorlardı . Fakat , eniştem öldürülmemek için ormandan kaçmıştı . Ablama eniştemi sordular. Ablam “Nerede olduğunu bilmiyorum” dedi . Rum inanmadı, evi yokladılar. Teslim olmadan önce evimizde 1964’den kalma bir torba kurşun ve kamuflaj vardı. Rumlar bunları bulmasın diye kuyuya atmıştık. Evimizde cam çerçeve içerisinde “Ne Mutlu Türküm Diyene” diye bir yazı vardı . Onu kırarak gittiler. Biz o akşam evden ayrılıp , yeğenimin evinde kaldık . Yiyecek stoklarımız tükenmişti . Televizyon ve radyolarımızı Rumlar izlemiyelim diye kırmıştı .Biz de küçük bir radyoyu buğdayın içine saklamış , olup biteni bu küçük radyodan öğreniyorduk . Rumlar sürekli evlere baskın yapardı. Cumartesi günü ormanda yangın var diye erkekleri çapaları ile topladılar. Rumların otobüsleri olmadığı için Türk otobüslerine bindirdiler. Ve bu sırada geçen uçaklar bunu gördü. Rumların amaçları Türkleri öldürmekti . Uçaklar ise , otobüsler köye dönene kadar onların üstünden ayrılmadı. Böylece belki de bir katliam önlenmiş oldu. Rumlar köyde olan bütün keçi , koyun ve diğer hayvanları öldürür ganimet toplarlardı . Alamadıklarını da yakar yıkarlardı . Köyün girişinde ki bir evi de benzin dökerek yakmışlardı . Haziran ayının yirmi yedinci gecesinde saat on iki sıralarında denizden bir ışık geldi . Rumlar ışığı görünce bütün gece bağırıp çağırdılar . Korkup köyü terk ettiler . Ertesi gün biz dışarı çıkmadık . Öğleye doğru tank sesleri duymaya başladık . Rumların geri geldiğini zannettik . Rumlar bize camlarımızı kırdıkları için karton koymuştuk ve kartonların üzerine delikler açtık . Gördüğümüz şey, iki kişi birbirine sarılmıştı . Dışarı çıkıp gelenlerin Türk olduğunu gördük . Bu arada mağaraya saklanan bir aile ise beş gün sonra Türk askerleri tarafından kurtarıldı .

Yaşlı , okuma yazma bilmeyen bir adam , sigara içmediği halde sürekli bir çok markada sigara alıyordu . Bunları Türk askerlere götürüyordu . Rum komutan bunu anlayınca , ona bir kağıt verdi . İlk gördüğü rum askerine bunu vermesini istedi . Adam okuma yazma bilmediği için yazıyı okumadı . Kağıtta bu adamı öldürün yazılı idi . Ve kağıdı ilk okuyan rum askerler onu öldürdü . Babamın hayvanları vardı . Onları beklerken , olaya şahit oldu . Bunun üzerine babam köye gelip teslim oldu . Yaşlı olduğu için bir şey yapmadılar . Rumların vurmuş olduğu adamı , köylü öldüğü yere gömdü .

AYŞE ERDİNÇ (44)
Güzelyurt

1974 yılında ondokuz yaşına yeni girmiştim . 1963 çocukluk yıllarımdaki savaşım izlerini unutmak üzere iken , 1974 yılında ortalık tekrar karışmaya başladı . Kıbrıs'ın Cumhurbaşkanı olan Makarios taraftarları ile EOKA Başkanı Grivas taraftarları arasında çatışma başladı . EOKA taraftarları aşırı derecede Türk düşmanı idiler . Rumların kendi aralarında ki bu taşkınlıkları bizi de etkiliyordu . Rumlar kendi aralarında çatışırken , EOKA taraftarları Türklere de saldırmaya başladılar . Ben bu sıralarda evli ve bir çocuk annesi idim . Evlenince kocamla Kandu Köyü'ne yerleştik . Kocamın asıl mesleği otobüs şoförlüğü idi . Fakat 1974 yılında asker idi . Köyümüzde üç genç kayıptı , Rum askeri bize dağa çıkıp ölülerimizi , almamızı söylediler . Kocam asker olduğu için , onun da öldürülebileceğini düşünerek telaş içinde annem , ağabeyim ve köylülerden bazıları ile dağa çıktık . Dağda üç cesetle karşılaştık . Cesetlerden biri ablamın görüncesinin kocasına aitti . Çok iyi aile dostumuz oldukları için gerçekten çok üzülmüştüm . Fakat o cesetlerin arasında kocamın olmaması beni sevindirdi . Bu olayın sonrasında karşı komşumun evini rum askerler bastı . Evin Reisi Ali Beyi evin dışına çıkarttılar , dizlerinin üstüne çöktürtüp , etrafına da silahlarıyla ateş açarak nasıl namaz kıldığını göstermesini istediler . Ali Bey de çaresiz bir şekilde ölmek için onların dediklerini yapıyordu . Bizler korkudan evin kapısını kapatıp , Ali Bey'e neler söylediklerini anlamaya çalışıyorduk . Ona emirler yağdırdıklarını ve silah seslerini duyuyorduk . Ben onun öldüğünü sanmıştım fakat , Rum askerlerinin amacı onu öldürmek değil , Türklere göz dağı vermektir . Bu olaylardan sonra İngiliz üslerine sığındık . Uzun süre çadırlarda yaşadık . Bu arada ben ikinci çocuğuma hamileydim . İngiliz üslerinde

Kızılhaç yeni bir karar alarak hamile olan kadınları kuzeye geçirdiler . Kocam benden daha önce Rum esirlerle takas edilmiş ve kuzeye geçmişti .

Kuzeye geçtiğimizde ilk olarak Lefkoşe de bir misafirhanede konakladık .Bölgelere yerleşim açıldığında eşim Güzelyurt Bölgesi'nin Zogya Köyün'de bir ev bulunca oraya yerleştik .

ELMAZIYE YAMANOĞLU (47)
Güzelyurt

1974 yılında kocam esir düşmüş kayınvalidem , kayınpederim ve beş aylık oğlan çocuğumla birlikte Limasol'da kalıyordum . Bir gün kayınpederimin bir arkadaşı onların Rum bir şoförle kuzeye geçmek için anlaştıklarını söyledi . Kayınpederim de arkadaşına , sana istediğin kadar para , yeter ki bizi de kuzeye geçir diye rica eder . Kayın pederimin arkadaşı Rumla konuşur . İki gün sonra yanımıza fazla eşya almamak şartıyla kayınpederimin arkadaşının evine gittik . Orada otuz iki kişi daha vardı . .Havanın iyice kararmasını ve Rum şoförün gelmesini bekliyorduk . Nihayet Rum şoför eve gelmişti herkes yanına aldığı küçük çantalarla arabaya doğru yöneldi . Araba aslında lağım kuyularını temizleye bir Rum belediye aracı idi . Biz bu aracın arka tarafındaki delikten girecektik . Arka kısım iyice temizlenmişti . Rum küçük çocukla beni araca alamayacağını , çocuk ses çıkarırsa Rum askerleri tarafından yakalanabileceğimizi söyledi . Ben ağlamaya başladım . Ruma beni araca alması için adeta yalvarıyordum . Rum çok güzel bir kadın olduğumu , bu gözlere ağlamağın yakışmadığından söz etmeye başlamıştı . Orada , en iyi Rumcayı ben bildiğim için adamın bana neler söylemek istediğini yanımdakiler anlayamamıştı . Bunun üzerine kayınpederime Türkçe sözlerle Rum şoförün güvenilir bir insan olmadığını , bana söylediklerini anlattım . Bunun üzerine herkes araçtan indi . Paragöz Rum ,para kaybetmemek için benden özür dileyip çocuğumu da yanıma alarak kuzeye geçene kadar bize göz kulak olacağına dair söz verdi . Ben ve benim gibi biran önce kuzeye geçme hevesiyle yanıp tutuşanlar , sonumuzun ne olacağını bilmeden araca binerek yola koyulduk ve yol boyunca sağ salim kuzeye geçebilmemiz için dualar ettik .

15 Temmuz 1974 günü silah sesleri ile uyandık . Türklerin ve Rumların çatışmaya başladıklarını sandık . Hemen evimizde küçük pilli radyodan , papaz yandaşları ile EOKA taraftarlarının farklı görüş ayrılıklarından dolayı çatışmaya girdiklerini öğrendik . EOKA'cılarının en büyük ideali Kıbrıs Adasını Yunanistan'a bağlamaktı . Gece boyunca silahlar patladı , çeşitli bölgelerde yangınlar çıktı . Makarios'un öldüğü duyuruldu . Garantör Türkiye , tek taraflı darbe olduğu için Kıbrıs Adasına çıkarma yapacağını ilan etti . 20 Temmuz sabahı saat beşte çıkarma hareketinin başladığı radyolarda ilan edildi . Bütün ada ve bulunduğumuz Limasol Bölgesinde çatışmalar başladı . Biz evimizde saklandık , evimizin yan tarafında Türk karargahı olduğu için kurşun yağmuruna tutulduk . O dönemde Limasol'un bu birliğine Vietnam Bölgesi denilirdi . Öğleye doğru , Rumların şiddetli şekilde karargahı ateşe tutmasından dolayı askerler karargahı terk etmeye başladılar . Askerler geçtikleri mahallelerdeki türk ailelerini de yanlarına alarak Limasol Hastahanesine bin bir zorlukla sığındık . Hastahaneye giderken yollar askeri kıyafetler ve şehitlerle doluydu . Askerlerimiz asker oldukları anlaşılmasın diye üniformalarını çıkarmışlardı . Ben ailemle birlikte hastahaneye ulaşmıştım . Hastahanenin içinde yüzlerce insan vardı . Barış Gücü askerleri de orada bulunuyordu . Birkaç saat sonra etrafımız Yunan ve Rum askerleri ile sarıldı . Rum askeri etrafta bulunan yüksek binalardan silahlarını bize doğru yönelttiler. "Teslim olun pis Türkler" diye bağırıyorlardı . Bayrağımızı gönderden indirip kendi bayraklarını çekmişlerdi . Amaçları tüm Türkleri yok etmektir . Kısa bir süre sonra aldıkları bir haber doğrultusunda Türk askerinin Girne Bölgesinin bir bölümünü aldıkları ve ellerinde Rum esirlerin bulunduğunu öğrenirler . Bizi öldürmekten vazgeçerler . İki , üç saatlik

beklemeden sonra genç , çoluk – çocuk , yaşlı insanlar telaşlı , tedirgin ve üzgün haldeydiler . Herkes perişan olmuştu . Fakat Türk askerinin varlığı bir nebze de olsa yüreğimize su serpiyordu . Bekleyişimizin sonunda dörder kişi halinde sıralanmamızı söylediler . Bizi nereye götüreceklerini bilmiyorduk . Akşam saatlerinde , Girne Dağları yanmakta olduğu için kızıl bir hava mevcuttu . Elektirik olmamasına rağmen ay yaydığı ışıkla etrafı aydınlatıyordu . Saatlerce yürüdükten sonra Yusufidis adında bir esir kampına götürüldük . Yerler ıslaktı , çocuk – çoluk herkes yerlere yatırıldı . Esir kampına aşırı Türk düşmanlığı olan başka bir Rum birliği gelmişti . Fakat barış gücü orada da varlığını hissettirdi . Ertesi gün saat onda yüzlerce kamyon esir kampına gelmişti . Çok ani hareketlerle bizi kamyonlara bindirdiler . Konvoy halinde bizi şehir içindeki okullar ve stadyum bölgelerine taşıdılar . Erkekleri bizden ayırdılar . Kadınların ve çocukların çığlıkları halen daha kulaklarımdadır . Öğleyin , saat bir sularında tekrar ani bir kararla kadın ve çocukları köylerine geri gönderme kararı alındı . Erkekler tutuklanarak esir alındı . Güvenliğimiz açısından Limasol Türk Bölgesine taşındık . Bu bölgedeki evlerin kapıları , pencereleri kırılmış yağmalanmıştı . Evlerin içerisindeki değerli eşyalar alınmış , beğenmediklerini kırıp dökmüşlerdi . Bu sırada Rum devriyeler sürekli bizi gözetliyorlardı . Beş , on gün sonra ortalık sakinleşmiş yatışmıştı . Sokağa çıkan on beş , on altı yaşlarındaki gençler Rum askeri tarafından götürülüyordu . Götürülen gençlerin akıbetlerinden hiçbir zaman haber alınamadı . Bu arada kuzey bölgesindeki Türklerle güney bölgesindeki Türklerin irtibatları kesilmişti . Türkiye ve Yunanistan görüşmelerini sürdürüyorlardı . Fakat herhangi bir neticeye ulaşılammıştı . O zamanki Dış İşleri Bakanı Turan Güneş Londra'da

toplantı sırasında Kıbrıs'la bağlantı kurarak “ Ayşe tatile gitsin” parolasıyla hareketin başlamasını emretmişti . İkinci hareketin başlangıcı çok kapsamlı ve şiddetli oldu . Lefke ve Magosa Bölgelerinde Türk askeri ilerlemeye başladı . Hiçbir Rum gücü Türk askerinin önünde direnemedi . Yıldırım hızıyla , yirmi dört saat gibi kısa bir süre de Kıbrıs'ın Kuzey bölümü tamamen Türk Silahlı Kuvvetlerinin egemenliği altına girdi . Türk askerinin hızının kesilmesi için , büyük devletler ateşkes çağrısında bulundular . Büyük Devletlerin görüşmeleri ile ikinci hareket durdu . Limasol'da yaşadığımız sevinç sonsuzdu . Bu arada Barış Gücü ile yakın ilişkiler kuruldu . Onlar bizi Rum askerine karşı çok savundular . İkinci harekattan sonra kurtarılmış Kuzey Kıbrıs Lefkoşe Bölgesine geçen ilk aile bizdik . Normal bir Rum taksisi ile üç kardeşim ve ben annemizin refakatinde Rum bölgesinin son sınırı olan Baf Polis Kapısına geldik ve orada Rumlar tarafından durdurulduk . Karşımız Türk bölgesi idi . Annemiz taksiden inip , Rum Komutandan kuzeye geçmek için izin istedi . Şaşkınlık içerisinde olan rumlar ne amaçla Lefkoşe'ye giriş yapmak istediğimizi sordular . Annem pasaportlarımızı göstererek Türkiye'de öğrenci olduğumuzu söyledi . Ben ve kardeşlerim ara bölgeye yürümeye başladık . Karşımıza bir sürü Türk askeri çıkmaya başladı . Rum askeri ve Türk askeri birbirlerine silahlarını yönelttiler . O yıkıntılar ve telaş içinde Lefkoşe sınırını geçtik . Türk kesiminde hiç tanımadığımız asker ve mücahitlerle kucaklaştık . Bizi Genel Polis Müdürü'nün önüne getirdiler . Limasol'da ki durumlar hakkında bizden bilgi istediler . Burada çok büyük bir sevgi ve hürmetle karşılanmıştık .Daha sonra Türk lideri olan Rauf Raif Denktaş hemen bizi yanına çağırttı . Bize maddi ver manevi yardımda bulundu . Bölgeler yerleşime açık olmadığı için bizi özel bir yerde misafir ettiler . Üniversite talebelerini Magosa'dan kalkacak ilk feribotla Türkiye'ye

gönderdiler . Bizleri de bu öğrencilerle beraber Türkiye de evli bulunan ablamın yanına gönderdiler . Hem feribota binerken hem de çıkarken “Dağ başını duman aldı” marşları hep bir ağızdan söylendi .

PEMBE VOLKAN (43)
Güzelyurt

ŞAHİS ADLARI DİZİNİ**-A-**

Adil Bey, 14

Ali Bey , 33

Atatürk, 24 ,28

Aykut Bey, 17 ,19

Ayşe, 22

-B-

Bandagilis, 10

Bekir Bey, 13

-C-

Cira, 10

-E-

Ege Hanım, 4

-F-

Dr. Fazıl Küçük, 4

-G-

Grivas, 33

-İ-

İhsan Kemal, 8

-K-

Kamuran Bey, 8 ,28

Kemal Mustafa, 10

-M-

Makarios, 33 ,36

Mehmet Canova, 19

Mehmet Emin, 4

Muhittin Yangın, 7

-O-

Orhan Menteş, 28 ,29

Olgun Bey, 27

-Ö-

Özkan Bey, 21

-R-

Rauf Raif Denktaş, 38

-T-

Turan Güneş, 37

YER ADLARI DİZİNİ**-A-**

Akdoğan, 10

Alevkaya , 14

Atalasa, 4

Aurotur, 28

-B-

Baf, 7 ,8 ,17 ,24 ,28 ,29 ,38

Beşparmak Dağları, 30

-C-

Civia, 12

-Ç-

Çınarlı, 2

-D-

Değirmenlik, 14

Dikelia, 10

-E-

Evdim, 21

-G-

Geçitkale, 14

Girne, 4, 36

Girne Dağları, 37

Güzelyurt, 28, 34

-İ-

İskele, 10

-K-

Kandu, 12, 33

Kıbrıs, 4, 26 , 27, 36, 38

Kızılhaç, 8, 34

Köfün, 22

-L-

Laraga, 17

Larnaka, 29

Ledra Palace, 26

Lefke, 38

Lefkoşe, 4, 21, 25, 26, 34

Limasol, 25, 27, 35, 36, 38

-P-**Petekpastanesi, 29****Polemitya, 27****-T-****Tuzla, 10****Türkiye, 5, 13, 27, 36, 38, 39****-Ü-****Ülkü Yurdu, 7****-Y-****Yunanistan, 36, 37****Yusufidis, 37****-Z-****Zogya, 34**